

Financial Competencies Framework

กรอบสมรรถนะทางการเงิน พร้อมทักษะการเงินดิจิทัล และทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืน **กลุ่มประชาชนฐานราก**

Presented To
Capital Market Development Fund

Presented By
Fiscal Policy Research Institute

กลุ่มประชาชนฐานราก

กลุ่มที่ 7 กลุ่มประชาชนฐานราก

I. การใช้งานกรอบสมรรถนะทางการเงินพร้อมทักษะการเงินดิจิทัลและทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืน

กรอบสมรรถนะทางการเงินพร้อมทักษะการเงินดิจิทัลและทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืนถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในการชี้แนะสมรรถนะทางการเงินที่จำเป็นสำหรับกลุ่มประชาชนฐานรากเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสูงวัยหรือเกษียณอายุ ในขณะเดียวกันก็จะมีข้อกำหนดกรอบสำหรับทักษะการเงินดิจิทัลและทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืนซึ่งจะมีบทบาทต่อภาคการเงินของไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ

สมรรถนะทางการเงินได้ถูกพัฒนาในลักษณะต่อยอดจากสมรรถนะทางการเงินของกลุ่มตามกลุ่มช่วงวัยและกลุ่มตามลักษณะเฉพาะทางการเงิน หน้า โดยกลุ่มที่อยู่ก่อนหน้ากลุ่มประชาชนฐานรากคือ กลุ่มอุดมศึกษา ก่อนเริ่มใช้งานสมรรถนะทางการเงินฉบับนี้ ควรที่จะต้องทำแบบประเมินสมรรถนะทางการเงินก่อนใช้ (Pre-Test) และถ้าหากได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 ของคะแนนทั้งหมด ควรจะพิจารณาใช้กรอบสมรรถนะของกลุ่มก่อนหน้านี้คือ กลุ่มอุดมศึกษาสำหรับกลุ่มประชาชนฐานรากที่ได้คะแนนไม่ถึงกำหนดร้อยละ 50 หลังจากที่มีการพัฒนาสมรรถนะทางการเงินให้ดีขึ้นแล้ว ควรจะมีการประเมินว่ากลุ่มที่ได้คะแนนน้อยมีระดับสมรรถนะทางการเงินเทียบเคียงกับกลุ่มอุดมศึกษาหรือไม่ ก่อนที่กลับมาใช้กรอบสมรรถนะทางการเงินสำหรับกลุ่มประชาชนฐานรากอีกครั้ง

กรอบสมรรถนะทางการเงินพร้อมทักษะการเงินดิจิทัลและทักษะทางการเงินเพื่อความยั่งยืนได้ถูกออกแบบให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถเลือกใช้งานสมรรถนะทางการเงินอย่างเดียว หรือเลือกใช้ทักษะการเงินดิจิทัลและทักษะทางการเงินเพื่อความยั่งยืนเพียง 2 กลุ่มก็ได้ สำหรับการเปรียบเทียบสมรรถนะทางการเงินกับประเทศต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาให้กรอบสมรรถนะทางการเงินเหมือนกับกรอบของ INFE-OECD ที่มีการแบ่งสมรรถนะออกเป็นเนื้อหา 4 ด้าน ในเนื้อหาแต่ละด้านจะมีหัวข้อหลายหัวข้อ และในแต่ละหัวข้อจะมีสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกัน

นอกจากนี้ยังการแบ่งสมรรถนะทางการเงินออกเป็นมิติของขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินจริง ซึ่งจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ความรู้ (Knowledge) ความคิด (Attitude) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นของการมีความรู้ทางการเงิน การมีความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ และการลงมือปฏิบัติจริงจนกลายเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงทางการเงิน ในขณะที่ทักษะทางการเงินจะมีการแบ่งกลุ่มในระดับเนื้อหาเพิ่มอีก 3 ด้านคือ ความรู้ทางด้านสารสนเทศและข้อมูล ความปลอดภัย และการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถใช้อุปกรณ์และเครื่องมือดิจิทัลสำหรับใช้บริการทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

ส่วนที่เหลือของกรอบสมรรถนะทางการเงินพร้อมทักษะทางการเงินดิจิทัลและการเงินเพื่อความยั่งยืนฉบับนี้จะแบ่งตามหัวข้อดังนี้ ส่วนที่สองจะเป็นนิยามกลุ่มเป้าหมาย ส่วนที่ 3 จะเป็นภาพรวมของสมรรถนะทางการเงินที่จำเป็นสำหรับกลุ่มนี้ ในขณะที่ ส่วนที่ 4 ส่วนที่ 5 และส่วนที่ 6 เป็นสาระสำคัญของสมรรถนะทางการเงินที่จำเป็นสำหรับกลุ่มประชาชนฐานราก ทักษะการเงินดิจิทัล และทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืน ตามลำดับ ส่วนสุดท้ายจะเป็นรายละเอียดของสมรรถนะทางการเงินพร้อมทักษะการเงินดิจิทัลและทักษะการเงินที่ยั่งยืนสำหรับกลุ่มประชาชนฐานราก

II. นิยามกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชาชนฐานราก หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่มีรายได้น้อย และมีรายได้ไม่แน่นอน มีการจำแนกหลายลักษณะโดยหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงการคลัง กำหนดเป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาทต่อปี ธนาคารออมสิน กำหนดเป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดเป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 40 ของค่าเฉลี่ยรายได้ของประชากรในประเทศ

III. ภาพรวม

กลุ่มประชาชนทั่วไปยังสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มประชาชนฐานรากได้ด้วย โดยกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน เช่น เกษตรกร พ่อค้าแม่ค้ารายเล็ก ผู้รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างรายวัน เมื่อมีรายได้น้อยทำให้มีข้อจำกัดทั้งในเรื่องของการออมและมีแนวโน้มที่จะก่อหนี้ เนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่ไม่แตกต่างจากกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มนี้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ทำให้ต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงที่จะติดกับดักของหนี้นอกระบบจนอาจกลายเป็นกลุ่มลูกหนี้เรื้อรังได้ นอกจากนี้ยังต้องระวังเหตุการณ์ฉ้อโกงหรือไม่คาดการณได้ที่ส่งทำให้สถานะทางการเงินแย่ลง ข้อจำกัดทางด้านรายได้จะส่งผลกระทบต่อระดับของความรู้ทางการเงิน การเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้วยตนเอง และความสนใจต่อการเงินเพื่อความยั่งยืน ดังนั้น กลุ่มนี้จะมีระดับของความรู้ทางการเงิน ทักษะการเงินดิจิทัล และทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืนต่ำกว่าประชาชนทั่วไป โดยมีระดับใกล้เคียงกับกลุ่มที่มีความเปราะบางทางการเงินสูง

โดยสรุป สามารถแสดงสมรรถนะทางการเงินพร้อมทักษะทางการเงินดิจิทัลและทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืนสำหรับกลุ่มประชาชนฐานรากได้ดังนี้¹

สมรรถนะทางการเงิน

เนื้อหา	หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
1. เงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transactions)	1.1 เงิน (Money)	FK10	FA10	FB2
	1.2 รายได้ (Income)	FK26 FK28 FK31 FK32 FK33	FA15	FB9 FB11 FB12 FB13 FB16 FB19
	1.3 การซื้อและการชำระเงิน (Payments and Purchases)	FK61	FA26	FB35 FB36
	1.4 เอกสารและสัญญาทางการเงิน	FK77 FK78		FB46 FB47 FB49

¹ หมายเหตุ:

FK = ความรู้ทางการเงิน FA = ความคิดทางการเงิน FB = พฤติกรรมทางการเงิน

DFK = ความรู้ทางการเงินดิจิทัล DFA = ความคิดทางการเงินดิจิทัล DFB = พฤติกรรมทางการเงินดิจิทัล

SFK = ความรู้ทางการเงินเพื่อความยั่งยืน SFA = ความคิดทางการเงินเพื่อความยั่งยืน SFB = พฤติกรรมทางการเงินเพื่อความยั่งยืน

เนื้อหา	หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	(Financial Records and Contracts)			
	1.5 อัตราแลกเปลี่ยน (Foreign Currency)		FA37	FB50 FB51
2. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)	2.1 การจัดทำงบประมาณ (Budgeting)		FA49 FA50 FA68	FB63 FB68
	2.2 การบริหารรายรับ-รายจ่าย (Managing Income and Expenditure)	FK105 FK106 FK107 FK108 FK109 FK110 FK111 FK112 FK113 FK114 FK115 FK116 FK117 FK120 FK121 FK122 FB293 FK456	FA51 FA52 FA53 FA54 FA55 FA56 FA57 FA58 FA59 FA60 FA62 FA182	FB69 FB70 FB71 FB72 FB73 FB74 FB75 FB76 FB77 FB79 FB80 FB81 FB82FB83 FB85
	2.3 การออม (Saving)	FK136 FK137 FK138 FK139 FK140 FK142 FK143 FK144 FK145 FK146 FK147	FA181	FB105
	2.4 การลงทุน (Investing)	FK149 FK150 FK151 FK170 FK172 FK173 FK464 FK465 FK466		
	2.5 การวางแผนระยะยาว (Longer-Term Planning)	FK186 FK188 FK427	FA91 FA94	FB128 FB133 FB136 FB137 FB138 FB287 FB292
	2.6 สินเชื่อ (Credit)	FK198 FK199 FK200 FK203 FK204 FK205 FK207 FK209 FK210 FK211 FK212 FK213 FK216 FK218 FK219 FK221	FA98 FA99 FA100 FA101 FA102 FA103 FA104 FA105 FA106 FA107 FA108	FB148 FB149 FB150 FB151 FB152 FB153 FB154 FB155 FB156 FB157 FB158 FB159 FB160 FB161 FB162 FB163

เนื้อหา	หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
		FK222 FK224 FK225 FK226 FK227 FK228 FK232 FK238 FK239		FB164 FB165 FB166 FB167 FB168 FB297
	2.7 การบริหารหนี้ (Debt and Debt Management)	FK243 FK244 FK245 FK246 FK247 FK248 FK249 FK250 FK251 FK252 FK253 FB294 FK441 FK442 FK444	FA110 FA111 FA112 FA113	FB169 FB170 FB171 FB172 FB173 FB174
3. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)	3.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risks)	FK268 FK270 FK272 FK273 FK274	FA115 FA116 FA117 FA118 FA119 FA120	FB175 FB176 FB177 FB180
	3.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงินและการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)	FK284 FK285 FK287 FK289 FK290 FK291 FK294 FK295 FK296 FK297	FA125 FA126	FB190 FB192 FB193 FB194 FB195 FB196 FB197
	3.3 ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Balancing Risk and Reward)	FK304 FK305 FK422 FK463		FB201
4. สภาพแวดล้อมทางการเงิน (Financial Landscape)	4.1 การส่งเสริมความรู้ ข้อมูล และคำแนะนำทางการเงิน (Financial Education, Information and Advice)	FK322 FK323 FK457 FK458 FK459	FA129	FB220
	4.2 สิทธิและหน้าที่ (Rights and Responsibilities)			FB227
	4.3 ผู้ให้บริการทางการเงิน		FA158 FA176 FA177 FA178	FB234

เนื้อหา	หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	(Financial Products and Services)			
	4.4 ภัยทางการเงิน (Scams and Fraud)	FK362 FK363 FK364 FK365 FK366 FK367 FK368 FK369 FK370 FK371 FK372 FK373	FA161 FA162 FA163 FA164 FA165 FA166 FA167 FA168 FA180	FB245 FB246 FB247 FB248 FB249 FB250 FB251 FB252 FB253 FB286
	4.5 ภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ (Tax and Public Spending)	FK381 FK382 FK383		FB254 FB255 FB256 FB258 FB259
	4.6 ปัจจัยภายนอก (External Influences)	FK385 FK386	FA170	FB260 FB261
	4.7 สื่อและการโฆษณา (Advertising)	FK388 FK389 FK390	FA171 FA172 FA173	FB263 FB264

ทักษะการเงินดิจิทัล

เนื้อหา	หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
1. เงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transactions)	1.1 เงิน (Money)		FA10	
	1.2 เอกสารและสัญญาทางการเงิน (Financial Records and Contracts)	FK77 FK78		FB46 FB49
2. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)	2.1 การออม (Saving)	FK139		
	2.2 สินเชื่อ (Credit)		FA119	
3. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)	3.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risks)	FK273 FK274 FK422	FA119	
	3.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงินและการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)			FB195

เนื้อหา	หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
4. สภาพแวดล้อมทางการเงิน (Financial Landscape)	4.1 ภัยทางการเงิน (Scams and Fraud)	FK364 FK365	FA163 FA165 FA180	FB253 FB286
	4.2 ภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ (Tax and Public Spending)			FB254
	4.3 สื่อและการโฆษณา (Advertising)	FK388 FK390	FA172 FA173	FB264
5. ความรู้ทางด้านสารสนเทศและข้อมูล (Information and Data Literacy)	5.1 การท่องเว็บ การค้นหา และการกรองข้อมูล ข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัล (Browsing, Searching and Filtering Data, Information and Digital Content)	DFK1 DFK2		DFB1 DFB2
	5.2 การประเมินข้อมูล ข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัล (Evaluating Data Information and Digital Content)	DFK4 DFK5 DFK6	DFA1	DFB3
6. ความปลอดภัย (Safety)	6.1 การคุ้มครองอุปกรณ์ (Protecting Devices)	DFK7 DFK8 DFK9 DFK10 DFK11	DFA2 DFA3 DFA4	DFB5 DFB7 DFB8 DFB9
	6.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว (Protecting Personal Data and Privacy)	DFK11	DFA4	DFB8 DFB9
7. การแก้ปัญหา (Problem Solving)	7.1 การแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิค (Solving Technical Problems)	DFK12 DFK13		
	7.2 การระบุความต้องการและการใช้เทคโนโลยี	DFK14	DFA5 DFA6	DFB10

ทักษะการเงินเพื่อความยั่งยืน

เนื้อหา	หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
1. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)	1.2 การลงทุน (Investing)	FK170 FK172		
2. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)	2.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risks)		FA119	FB177
	2.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงินและการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)	FK291		FB196 FB197
	2.3 ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Balancing Risk and Reward)	FK304		

IV. สมรรถนะทางการเงินที่จำเป็นสำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไป

1. เงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transactions)

1.1 เงิน (Money)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักรูปแบบของเงินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ธนบัตร เหรียญทั้งสกุลบาทของไทย และสกุลเงินต่างประเทศ และรู้อย่างยังสามารถใช้งานได้อยู่ตามปกติหรือไม่ รวมถึงรู้วิธีการดำเนินการหากธนบัตร เหรียญ หรือสกุลเงินต่างประเทศไม่สามารถใช้งานได้หรือถูกยกเลิก และสามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการใช้เงิน หรือรูปแบบของการใช้เงินประเภทใหม่ ตลอดจนเข้าใจข้อดีและข้อเสียของเงินรูปแบบใหม่ได้อย่างไร

1.2 รายได้ (Income)

มีความสามารถในการสร้างรายได้ให้เพียงพอทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงความสามารถในการหารายได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตและต้องคำนึงถึงการเก็บออมจากรายได้ปัจจุบันสำหรับเผื่อค่าใช้จ่ายในอนาคต มีความสามารถในการติดตามรายได้ที่มีอยู่ในปัจจุบันและประเมินรายได้ที่สร้างได้ในอนาคต เนื่องจากรายได้ในอนาคตอาจจะลดลง ซึ่งต้องพิจารณาการหารายได้เพิ่มเติมจากการพัฒนาทักษะ การหาอาชีพเสริม หรือการเริ่มธุรกิจของตนเอง

1.3 การซื้อและการชำระเงิน (Payments and Purchases)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการตัดสินใจซื้อ ไปจนถึงการเลือกวิธีการชำระเงินที่เหมาะสม รู้ถึงค่าใช้จ่ายโดยรวมทั้งหมดที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามวิธีการชำระเงิน เช่น การชำระด้วยเงินสดหรือเงินผ่อน การเปลี่ยนแปลงของราคาจากต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเงินเพื่อ และการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนในกรณีที่เงินสินค้านำเข้าหรือบริการจากต่างประเทศ มีความสามารถพิจารณาข้อดีและข้อเสียของการชำระเงินด้วยเงินสดและเงินผ่อน และถ้าหากเลือกที่จะชำระเงินด้วยเงินผ่อน จะต้องเข้าใจถึงภาระในการผ่อนเป็นงวดครบตามจำนวนและการชำระเงินตามกำหนด

1.4 เอกสารและสัญญาทางการเงิน (Financial Records and Contracts)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางการเงินที่ควรจะมีการทำสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร และความจำเป็นในการสำรองข้อมูลและเอกสารทางการเงินในหลากหลายรูปแบบเพื่อป้องกันการสูญหาย

1.5 อัตราแลกเปลี่ยน (Foreign Currency)

อัตราแลกเปลี่ยนมีการเปลี่ยนแปลงตามแต่ละช่วงเวลา และมีความแตกต่างกันสำหรับผู้ให้บริการอัตราแลกเปลี่ยนแต่ละราย สมรรถนะในข้อนี้จะเป็นความสามารถในการเลือกอัตราแลกเปลี่ยนที่ดีที่สุด และทราบว่าในการแลกเปลี่ยนเงินจากสกุลหนึ่งไปยังสกุลหนึ่งสามารถถูกคิดค่าธรรมเนียมเกิดขึ้นได้

2. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)

2.1 การจัดทำงบประมาณ (Budgeting)

การวางแผนการเงินเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ สมรรถนะสำคัญสำหรับการวางแผนทางการเงินคือ การจัดทำงบประมาณเพื่อช่วยกำหนดวงเงินค่าใช้จ่าย การติดตามข้อมูลรายรับและรายจ่ายที่มีในปัจจุบันเพื่อที่จะสามารถจัดทำงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่าย และจัดสรรเงินเพื่อการออมได้เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ ซึ่งจะต้องมีวินัยในการใช้จ่ายและการดำเนินการตามแผนการเงินที่วางไว้ได้ นอกจากนี้ควรมีความสามารถพิจารณาการใช้จ่ายให้อยู่ในงบประมาณที่ตั้งไว้ มีความสามารถในการวางแผนทางการเงินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการคำนึงถึงการออมเงินในการจัดทำงบประมาณ

2.2 การบริหารรายรับ-รายจ่าย (Managing Income and Expenditure)

เป็นสมรรถนะที่ช่วยในการจัดการรายรับและรายจ่ายเพื่อให้สามารถประเมินรายได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายทั้งหมด และเทียบกับเป้าหมายทางการเงินที่วางไว้ต่อไป ตระหนักว่ารายได้และรายจ่ายมีความไม่แน่นอน เข้าใจความแตกต่างของรายได้และรายจ่ายประจำกับรายได้และรายจ่ายชั่วคราว สามารถพิจารณาความจำเป็นในชีวิตเพื่อการใช้จ่าย สามารถประเมินรายจ่ายสำหรับการซื้อสินทรัพย์ขนาดใหญ่หรือราคาสูง เช่น บ้าน และรถยนต์ สามารถประเมินรายจ่ายตามช่วงอายุและบทบาทของตนเองที่เปลี่ยนไปในครอบครัว และการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้

2.3 การออม (Saving)

การออมจะเป็นการนำรายได้ปัจจุบันเพื่อนำไปใช้ในอนาคตหรือเพื่อนำไปลงทุน สมรรถนะสำหรับการออมที่จำเป็นคือ การคำนวณอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยที่ได้รับจากการออม สามารถเลือกเปรียบเทียบได้ว่าผลตอบแทนจากการออมหรือการชำระหนี้เพื่อลดภาระดอกเบี้ยเงินกู้มีผลต่อสถานะการเงินในระยะยาวอย่างไร ไปจนถึงการประมาณการหนี้สิน ทรัพย์สิน ประมาณการการออมเพื่อส่งเสริมการออมและการแก้หนี้ การตัดสินใจออมเงินในขณะที่มีหนี้สินต้องชำระคืน และการรู้จักทางเลือกของการออม เช่น กองทุนการออมแห่งชาติ สหกรณ์

2.4 การลงทุน (Investing)

เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้สามารถวางแผนการลงทุนและได้รับผลตอบแทนตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยในกลุ่มประชาชนฐานรากและกลุ่มผู้มีความเปราะบางทางการเงินที่มีข้อจำกัดด้านการเงินมากจะต้องมีสมรรถนะด้านการลงทุนเบื้องต้นเพื่อเพิ่มโอกาสสร้างความมั่นคงทางการเงิน โดยสมรรถนะการลงทุนที่จำเป็น ได้แก่ การเข้าใจว่าควรออมเงินก่อนลงทุน การรู้ความแตกต่างระหว่างการออมเงินและการลงทุน การรู้แนวทางการเข้าถึงแนวทางการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ และมีความรู้เกี่ยวกับดอกเบี้ย ภาษีจากการลงทุน ความเสี่ยงจากการลงทุนในสินทรัพย์ ค่าเสียโอกาสจากการลงทุน และผลกระทบต่อการลงทุน

2.5 การวางแผนระยะยาว (Longer-Term Planning)

เนื่องจากความสามารถในการหารายได้ของแต่ละบุคคลมีความไม่แน่นอนตลอดช่วงชีวิต จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนระยะยาว สมรรถนะด้านการวางแผนระยะยาวจะเริ่มจากความเข้าใจความสำคัญและความจำเป็นของการวางแผนการเงินระยะยาว ซึ่งทำให้ต้องมีการประเมินรายได้และรายจ่ายในอนาคต และเป้าหมายทางการเงินหลังวัยเกษียณ ในส่วนของรายได้ควรจะมีการออมและลงทุนสำหรับการเกษียณอายุ มีการติดตามผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอ ทราบวิธีในการเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐสำหรับผู้สูงอายุ ในส่วนของรายจ่ายต้องคำนึงถึงความเป็นได้ในการที่จะมีภาระจากผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปการะ นอกจากนี้ยังควรสามารถวางแผนจัดการสินทรัพย์ หนี้สิน มีการทำพินัยกรรม การจัดการมรดกและหนี้สิน การจัดการปัญหาที่ส่งผลกระทบทางการเงิน และคำนึงถึงสุขภาพและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.6 สินเชื่อ (Credit)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการใช้สินเชื่อสำหรับการจัดการกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นที่มีมากกว่ารายได้ในปัจจุบัน ควรต้องสามารถประเมินความจำเป็นในการก่อหนี้ ความสามารถในการชำระหนี้ และความจำเป็นต้องหารายได้เพิ่มเพื่อที่จะสามารถชำระหนี้ได้ตามที่กำหนด การก่อหนี้ควรสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้กำหนดไว้ เมื่อจำเป็นต้องก่อหนี้ ควรรู้จักเกณฑ์ในการพิจารณาการให้สินเชื่อ และสามารถหาข้อมูลเปรียบเทียบสำหรับการเลือกสินเชื่อที่มีเงื่อนไขที่ดีที่สุด ควรทราบความสำคัญของข้อมูลเครดิตต่อการอนุมัติสินเชื่อและการสร้างประวัติหรือข้อมูลเครดิตที่ดี เมื่อได้รับสินเชื่อ ควรมีการจดบันทึกภาระหนี้ ควรเข้าใจถึงผลของการจ่ายครบตามกำหนดเวลา การจ่ายก่อนกำหนดเวลา การจ่ายตามขั้นต่ำ หรือการจ่ายมากกว่าที่กำหนดซึ่งมีผลต่อการเสียค่าธรรมเนียม หรือมีค่าใช้จ่ายโดยรวมเพิ่มขึ้น เมื่อไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดควรทราบแนวทางที่จะเจรจากับเจ้าหนี้ นอกจากนี้ควรทราบถึงผลกระทบทางสังคมของการให้ผู้อื่นมาเป็นผู้ค้ำประกันสำหรับการขอสินเชื่อ

ไปจนถึงการเข้าถึงแหล่งทุนเฉพาะตามข้อจำกัดการหารายได้ เช่น Consumer Credit, Micro Credit และสหกรณ์ รวมถึงความเข้าใจว่าบริการประเภท “ซื้อก่อน จ่ายทีหลัง” เป็นรูปแบบหนึ่งของการกู้เงินและอาจต้องเสียดอกเบี้ย

2.7 การบริหารหนี้ (Debt and Debt Management)

สมรรถนะการบริหารหนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการจัดการหนี้ที่มีอยู่โดยเฉพาะในกรณีที่มีปัญหาในการชำระหนี้ตรงตามกำหนดเวลาได้ครบถ้วน ควรเข้าใจถึงผลกระทบของการผิดนัดชำระหนี้ต่อประวัติเครดิต ควรทราบถึงขนาดของภาระหนี้ที่มีทั้งหมด ในกรณีที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมด ควรสามารถจัดลำดับความสำคัญของหนี้ที่ต้องชำระก่อนและหลัง มีความรู้เรื่องการแก้หนี้ การแก้ไขปัญหาทางการเงินของตนเอง การแก้หนี้บริหารจัดการหนี้ และการปิดหนี้ การคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้ ควรมีที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การเจรจากับเจ้าหนี้ การพิจารณาถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของการก่อหนี้ใหม่เพื่อนำเงินมาชำระหนี้เก่า และการเข้าสู่กระบวนการกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้ และการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการปัญหาเรื่องหนี้

3. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)

3.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risks)

สมรรถนะด้านนี้จะช่วยให้สามารถเข้าใจความเสี่ยงที่เกิดอาจจะเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการตามแผนทางเงินระยะยาว ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงที่จะทำให้ความสามารถในการสร้างรายได้เปลี่ยนไป เช่น การเจ็บป่วย การประสบอุบัติเหตุ นอกจากนี้ควรคำนึงถึงปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่มีผลต่อสถานะทางการเงิน เช่น ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก แต่ส่งผลให้เกิดความเสียหายสูง เช่น เครื่องบินตกทำให้เสียชีวิต ควรพิจารณาถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้เมื่อต้องตัดสินใจทางการเงินและที่สำคัญ ควรตระหนักถึงความเสี่ยงเมื่อไม่มีรายได้เป็นของตนเอง และตระหนักถึงความเสี่ยงของการมีอายุยืนกว่าคาดการณ์ไว้ต่อแผนการเงินสำหรับการเกษียณ

3.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงินและการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)

สมรรถนะทางด้านนี้จะเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงทางการเงิน และการใช้ประกันภัยเป็นเครื่องมือในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะมีผลต่อความมั่นคงทางการเงิน ควรทราบการป้องกันตัวเองเมื่อถูกเอาเปรียบทางการเงิน ในการทำประกันภัยต้องเข้าใจถึงความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ควรสามารถประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นในการทำประกันภัยของสมาชิกในครอบครัว ควรหาข้อมูล และสามารถเลือกผลิตภัณฑ์ประกันภัยและประกันชีวิตที่เหมาะสมและคุ้มค่าได้ สามารถใช้ประกันในการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ รู้ช่องทางในการเข้าถึงความช่วยเหลือของภาครัฐเมื่อประสบภัยธรรมชาติ มีความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความคุ้มครองของประกันภัย เช่น การบิดเบือนหรือปกปิดข้อมูลด้านสุขภาพ และเข้าใจถึงผลกระทบของปัจจัยด้านความยั่งยืนและนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับสภาพอากาศต่อผลตอบแทนการลงทุน และการปกป้องและความเสี่ยง (Protection and Risk) ครอบคลุมการบริหารความเป็นไปได้ของการสูญเสียทางการเงิน

3.3 ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Balancing Risk and Reward)

เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้สามารถพิจารณาความเสี่ยงและผลตอบแทนของการลงทุนได้ ควรสามารถเข้าใจผลของความเสี่ยงต่อการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัทที่ลงทุน และผลของความเสี่ยงต่อการเติบโตของสินทรัพย์ ความมั่นคง และความยั่งยืนทางการเงินของตนเองได้

4. สภาพแวดล้อมทางการเงิน (Financial Landscape)

4.1 การส่งเสริมความรู้ ข้อมูล และคำแนะนำทางการเงิน (Financial Education, Information and Advice)

เป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการเพิ่มความรู้และทักษะทางการเงินทั้งในฐานะผู้ที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมและในฐานะผู้ให้คำแนะนำทางการเงินกับผู้อื่น โดยมีความสามารถในการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ตรงกับความต้องการและเหมาะสม และสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลหรือคำแนะนำที่ได้รับได้ รวมถึงการมีความรู้ในการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ การเข้าถึงที่ปรึกษาทางการเงิน และการจัดการปัญหาที่ส่งผลกระทบทางการเงิน

4.2 สิทธิและหน้าที่ (Rights and Responsibilities)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ในการใช้บริการทางการเงิน โดยจะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับปัญหาเมื่อไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการทางการเงิน เช่น การแจ้งให้กับผู้บริการ การขอเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของสัญญาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

4.3 ผู้ให้บริการทางการเงิน (Financial Products and Services)

สมรรถนะนี้ช่วยให้สามารถใช้ประโยชน์จากบริการทางการเงินได้มากที่สุด โดยจะต้องสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการทางการเงิน ความพึงพอใจและคุณภาพของการให้บริการ และความคุ้มค่าหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการทางการเงิน หลังจากการประเมินแล้ว สามารถตัดสินใจเปลี่ยนไปใช้ผู้ให้บริการทางการเงินที่ดีกว่าได้ นอกจากนี้ควรสามารถต่อรองเงื่อนไขและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการใช้บริการทางการเงิน และเรียกร้องค่าเสียหายตามสมควรได้

4.4 ภัยทางการเงิน (Scams and Fraud)

สมรรถนะความรู้ ความคิด ความเข้าใจภัยทางการเงินจะช่วยป้องกันความเสียหายทางการเงินส่วนบุคคลได้ โดยจะช่วยให้กลุ่มประชาชนฐานรากไม่เจอปัญหาซ้ำเติมจากภัยทางการเงินที่เข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ รู้วิธีระบุประเภทของภัยทางการเงินที่พบบ่อย รู้วิธีการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจเป็นการหลอกลวง มีความมั่นใจในการดำเนินการเมื่อเกิดเหตุให้สงสัยว่าตกเป็นเหยื่อภัยทางการเงิน

4.5 ภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ (Tax and Public Spending)

การเสียภาษีเป็นหน้าที่ของพลเมืองไทย สมรรถนะทางด้านภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐคือความสามารถติดตามมาตรการภาษีที่อาจเกี่ยวข้องกับตนเอง เข้าใจการใช้สิทธิลดหย่อนในการเสียภาษี มีความรู้เกี่ยวกับภาษีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในผลิตภัณฑ์การเงินและรายได้ที่ได้รับเมื่อเกษียณอายุ ดังนั้นการวางแผนเรื่องภาษีจึงเป็นส่วนที่สำคัญของการวางแผนทางการเงินระยะยาว เพื่อลดภาระภาษีทั้งก่อนและหลังการเกษียณภาษีอายุ

4.6 ปัจจัยภายนอก (External Influences)

ปัจจัยภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เร็วมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี การแพร่กระจายของโรคระบาด และผลกระทบสืบเนื่องที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณ ดังนั้นจึงต้องเข้าใจปัจจัยภายนอกและผลกระทบสืบเนื่องต่อการวางแผนทางการเงิน และสามารถปรับแผนทางการเงินตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้

4.7 สื่อและการโฆษณา (Advertising)

สมรรถนะด้านสื่อโฆษณาจะช่วยให้เกิดความรู้ ความคิด และพฤติกรรมในการวิเคราะห์สื่อประชาสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินบนพื้นฐานความเป็นจริงที่เป็นไปได้ อันจะช่วยป้องกันการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินภายหลัง

V. ทักษะการเงินดิจิทัล

1. เงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transactions)

1.1 เงิน (Money)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับทักษะในเรื่องของเงิน เพื่อให้มีความสำคัญกับการหาข้อมูลเกี่ยวกับเงินในรูปแบบใหม่ ๆ ทั้งประโยชน์และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

1.2 เอกสารและสัญญาทางการเงิน (Financial Records and Contracts)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการสำรองเอกสารและข้อมูลทางการเงินที่สำคัญที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันการสูญหาย เนื่องจากอาจมีความจำเป็นต้องใช้เอกสารเหล่านี้ในอนาคต และควรทราบถึงผลทางกฎหมายของลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์

2. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)

2.1 การออม (Saving)

การออมจะเป็นการนำรายได้ปัจจุบันเพื่อนำไปใช้ในอนาคตรหรือเพื่อนำไปลงทุนต่อยอด โดยสำหรับสมรรถนะดิจิทัลกำหนดให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพคล่องของการออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในรูปแบบหรือด้วยช่องทางดิจิทัล

2.2 สินเชื่อ (Credit)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการขอสินเชื่อออนไลน์ และการรับรู้ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยสามารถคำนวณดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายก่อนการตัดสินใจใช้สินเชื่อที่ขอทางออนไลน์ได้

3. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and reward)

3.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risk)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการระบุความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล

3.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงินและการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการรับรู้ถึงประกันภัยทางดิจิทัล และพฤติกรรมที่อาจส่งผลต่อการคุ้มครอง

4. สภาพแวดล้อมทางการเงิน (Financial Landscape)

4.1 ภัยทางการเงิน (Scams and Fraud)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงทางการเงินจากการใช้งานระบบดิจิทัล และเข้าใจความสำคัญของการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลโดยจะให้ความสำคัญกับภัยที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำธุรกรรมออนไลน์ และแนวทางการป้องกันภัยดังกล่าว ตลอดจนแนวทางปฏิบัติเมื่อตกเป็นเหยื่อของภัยทางการเงินออนไลน์

4.2 ภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ (Tax and Public Spending)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการรับรู้ถึงช่องทางการชำระภาษีออนไลน์

4.3 สื่อและการโฆษณา (Advertising)

เป็นสมรรถนะที่เกี่ยวกับการตระหนักถึงโฆษณาและรอยเท้าดิจิทัลที่มีผลต่อการนำเสนอโฆษณาออนไลน์ ซึ่งมีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และทราบถึงอิทธิพลของโฆษณาต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

5. ความรู้ทางด้านสารสนเทศและข้อมูล (Information and Data Literacy)

5.1 การท่องเว็บ การค้นหา และการกรองข้อมูล ข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัล (Browsing, Searching and Filtering Data, Information and Digital Content)

เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัลเกี่ยวกับการเงินที่ต้องการโดยจะต้องสามารถพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัลที่ค้นหาได้ ตระหนักว่าความเป็นกลางและความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ค้นหาได้ โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากแหล่งที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน ควรทราบว่าผลลัพธ์ของการค้นหาจากหลายปัจจัยรวมถึงการใช้เครื่องมือที่แตกต่างกัน ถ้าหากผลลัพธ์ของการค้นหาไม่ตรงกับความต้องการ สามารถปรับแต่งการค้นหาข้อมูลได้ ควรคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวในการใช้เครื่องมือในการค้นหาด้วยเนื่องจากการเก็บข้อมูลในการค้นหาจากผู้ใช้ได้ เข้าใจถึงบทบาทของการใช้ AI ในการค้นหา ซึ่ง

อธิบายการทำงานได้ยาก และมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานของผู้ใช้เพื่อปรับปรุงการค้นหา และควรคำนึงถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลของผู้พิการด้วย

5.2 การประเมินข้อมูล ข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัล (Evaluating Data, Information and Digital Content)

เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการประเมินความถูกต้องของข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัลที่ได้รับบนอินเทอร์เน็ต โดยเริ่มจากการเห็นถึงความสำคัญของการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับ ควรสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและข้อมูลไหนข้อมูลโฆษณาหรือข้อมูลที่ต้องการซื้อสินค้าให้เข้าไปดู ควรตระหนักถึงความไม่เป็นกลางของข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัล เช่น ผลลัพธ์ที่ขึ้นมาลำดับแรก อาจจะมีการสนับสนุนทางการเงิน หรือเป็นข้อมูลที่มีถูกเลือกมาให้รับรู้อย่างจำกัด สามารถพิจารณาได้ว่ากระแสในโลกโซเชียลมีเดียที่มาที่สมเหตุสมผลหรือไม่ ทั้งนี้ควรทราบถึงความสามารถของ AI ในการสร้างข้อมูลหรือเนื้อหาดิจิทัลปลอมได้ เช่น Deep Fake และการนำเสนอข้อมูลจาก AI อาจจะได้ข้อมูลที่ไม่เป็นกลางและข้อมูลที่ไม่ต้องการได้

6. ความปลอดภัย (Safety)

6.1 การคุ้มครองอุปกรณ์ (Protecting Devices)

เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถใช้บริการทางการเงินดิจิทัล โดยจะเริ่มการตั้งรหัสผ่านที่คาดเดาได้ยาก การใช้งานการตรวจสอบยืนยันตัวตน 2 ชั้น และการติดตั้งระบบและซอฟต์แวร์สำหรับการป้องกัน ควรมีการใช้แอปพลิเคชันเวอร์ชันล่าสุดเสมอ และไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อความปลอดภัยของอุปกรณ์เช่น ทิ้งอุปกรณ์การใช้งานในที่สาธารณะ หรือใช้เครือข่าย Wi-Fi สาธารณะในการทำธุรกรรมทางการเงินหรือธนาคารออนไลน์ นอกจากนี้ ควรพิจารณาถึงข้อดีและความเสี่ยงของการใช้ข้อมูลทางชีวภาพเช่น ลายนิ้วมือ ใบหน้า ในการระบุตัวตน

6.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว (Protecting Personal Data and Privacy)

เป็นทักษะสำหรับการคุ้มครองการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลและการรักษาความเป็นส่วนตัวที่เหมาะสม ควรทราบถึงการแชร์ข้อมูลส่วนบุคคลอย่างปลอดภัยด้วยการระบุตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์ ทราบเกี่ยวกับนโยบายความเป็นส่วนตัวที่ดีและการประมวลผลข้อมูลส่วนตัวที่ต้องเป็นไปตามกฎหมายท้องถิ่น สามารถระบุอีเมลที่น่าสงสัยที่ขอให้ส่งข้อมูลส่วนบุคคลที่อ่อนไหว สามารถดำเนินการตามมาตรการสำหรับการทำธุรกรรมทางการเงินและใช้บริการของภาครัฐทางออนไลน์ที่ปลอดภัย และควรพิจารณาถึงความเสี่ยงในการอนุญาตให้บุคคลที่ 3 ในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล

7. การแก้ปัญหา (Problem Solving)

7.1 การแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิค (Solving Technical Problems)

ในการใช้บริการทางการเงินดิจิทัล จะต้องเข้าใจถึงการเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ทักษะด้านนี้จะเกี่ยวกับการทราบถึงทราบถึงฟังก์ชันหลักในการทำงานของอุปกรณ์ที่ใช้งานเช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ สามารถทราบเกี่ยวกับสาเหตุหลักที่ทำให้ไม่สามารถเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตได้ สามารถค้นหาข้อมูลและ

ทำการแก้ไขปัญหาที่เกิดกับอุปกรณ์ รู้ว่าสามารถยกระดับความสามารถของอุปกรณ์ได้ และสนใจในการทำงานของเทคโนโลยีดิจิทัล

7.2 การระบุความต้องการและการใช้เทคโนโลยี

สมรรถนะด้านการระบุความต้องการและการใช้เทคโนโลยีหมายถึงการรู้ มีความคิด และสามารถใช้เทคโนโลยีได้ตามความต้องการ เช่น ทราบว่าปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ช่วยให้สามารถทำการค้าขายในช่องทางดิจิทัลได้ และมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดหรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีความสามารถในการทำธุรกรรมทางออนไลน์ และเปิดกว้างต่อเทคโนโลยีโดยตระหนักถึงโอกาสและความเสี่ยงที่เกิดขึ้น

VI. ทักษะการเงินเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)

ทักษะในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการใช้บริการทางการเงินที่สนับสนุนความยั่งยืน เช่น เงินฝาก สินเชื่อ การเลือกลงทุนและการกระจายความเสี่ยงที่คำนึงถึงความยั่งยืน ส่งเสริมการบริหารการดำเนินธุรกิจของบริษัท ที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน และการสร้างความตระหนักในนักลงทุนเห็นความสำคัญของการลงทุนที่ส่งเสริมความยั่งยืน

2. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)

ทักษะเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงและผลตอบแทนของการลงทุนที่มีปัจจัยเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยเข้าใจผลกระทบของความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความมั่นคงทางการเงินรวมถึงผลตอบแทนของการลงทุน สามารถระบุปัจจัยเสี่ยงและสามารถใช้เครื่องมือประกันภัยในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

VII. รายละเอียดของสมรรถนะทางการเงินพร้อมทักษะการเงินดิจิทัลและทักษะการเงินที่ยั่งยืนสำหรับกลุ่มประชาชนฐานราก

สมรรถนะทางการเงิน

เนื้อหา: 1. เงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transactions)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
1.1 เงิน (Money)	FK10 รู้ว่าเหรียญ ธนบัตร หรือสกุลเงินต่างประเทศบางประเภทอาจล้าสมัย จนไม่สามารถใช้เป็นส่วนกลางในการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการ เช่น ธนบัตรแบบเก่าที่ไม่สามารถนำไปใช้จ่ายได้	FA10 มีแรงจูงใจที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์และความเสี่ยงของเงินรูปแบบใหม่ ๆ เช่น สกุลเงินดิจิทัล	FB2 สามารถแลกเปลี่ยนเหรียญหรือธนบัตรที่ล้าสมัยก่อนที่เหรียญหรือธนบัตรนั้นจะยกเลิกการใช้งาน (รวมถึงสกุลเงินต่างประเทศ)
1.2 รายได้ (Income)	FK26 รู้ว่าการประเมินโอกาส และความ เป็นไปได้ในการทำธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญในการทำธุรกิจ FK28 รู้แหล่งที่มาของรายได้ตนเองทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ FK31 เข้าใจถึงความสำคัญของรายการที่อยู่ในใบรับเงินเดือน (Pay Slip) หรือใบแจ้งยอดเงินเดือน (Income Statement) และรู้ว่าควรเก็บไว้ใช้อ้างอิงภายหลัง FK32 ตระหนักถึงรายได้ที่อาจลดลง หรือไม่มีเลย เมื่ออายุมากขึ้น และจะต้องเตรียมเงินเพื่อใช้จ่ายในช่วงนั้น FK33 รู้ว่าการมีรายได้เพียงพอเมื่อเกษียณเป็นสิ่งสำคัญ	FA15 มีแรงจูงใจในการเปลี่ยนงาน/ทำงานเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ หรือสำหรับใช้จ่ายยามเกษียณ	FB9 สามารถสร้างและพัฒนาแผนธุรกิจอย่างง่ายได้ FK28 รู้แหล่งที่มาของรายได้ตนเองทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ FB12 ตรวจสอบและจัดเก็บใบรับเงินเดือน (pay slip) หรือใบแจ้งยอดเงินเดือน (income statement) เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงในอนาคต FB13 สามารถหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต FB16 สามารถเปรียบเทียบรายได้จริงกับรายได้ที่คาดหวัง และรู้สาเหตุที่รายได้จริงยังไม่เท่ากับรายได้ที่คาดหวัง FB19 สามารถแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นเงินสำหรับใช้จ่ายในยามเกษียณ

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
1.3 การซื้อและการชำระเงิน (Payments and Purchases)	FK61 รู้ว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นในอดีต และเรียกคืนไม่ได้ เป็นต้นทุนจม (Sunk Cost) จึงไม่ควรนำมาเป็นปัจจัยในการตัดสินใจในการวางแผนการซื้อในอนาคต เช่น เมื่อเราซื้อประกันรถยนต์แต่ไม่ได้เคลมประกันในปีนั้น ก็ไม่ควรนำมาเป็นปัจจัยพิจารณาซื้อประกันในปีถัดไป	FA26 มีความมั่นใจในการนำความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยนมาพิจารณา เพื่อเลื่อนระยะเวลาการซื้อ	FB35 สามารถพิจารณาถึงผลกระทบยาวของการซื้อ และเลือกวิธีการซื้อที่เหมาะสม เช่น ซื้อด้วยสินเชื่อ ก็จะมีภาระในการผ่อนจนครบจำนวน FB36 สามารถผ่อนชำระตรงตามกำหนด เมื่อมีการซื้อสินค้าและบริการที่จ่ายเงินเป็นงวด
1.4 เอกสารและสัญญาทางการเงิน (Financial Records and Contracts)	FK77 รู้ว่าลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ มีผลทางกฎหมายเหมือนกับการเซ็นในรูปแบบปกติ FK78 รู้ถึงความสำคัญในการเก็บรักษาเอกสารทางการเงินที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ไว้บนพื้นที่ออนไลน์ โดยพิจารณาถึงเรื่องความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย		FB46 สามารถเก็บข้อมูลและเอกสารทางการเงิน ทั้งในรูปแบบ Online และ Offline ให้เป็นระเบียบ สามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีความจำเป็น FB47 เมื่อมีการทำสัญญาทางการเงิน สามารถขอข้อมูลหรือสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร FB49 ทำการสำรองข้อมูลและเอกสารทางการเงิน ทั้งในรูปแบบ Online และ Offline
1.5 อัตราแลกเปลี่ยน (Foreign Currency)		FA37 มีแรงจูงใจในการเปรียบเทียบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจากผู้ให้บริการหลายแห่ง เพื่อให้ได้อัตราแลกเปลี่ยนที่ดีที่สุด	FB50 พิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจากผู้ให้บริการหลาย ๆ แห่ง เพื่อให้ได้อัตราแลกเปลี่ยนที่ดีที่สุด

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
			FB51 รู้ถึงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและค่าธรรมเนียมที่อาจเกิดขึ้น เมื่อจะแลกเปลี่ยนเงินหรือโอนเงินไปต่างประเทศ

เนื้อหา: 2. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
2.1 การจัดทำงบประมาณ (Budgeting)		FA49 ตระหนักว่าการปฏิบัติตามแผนการเงินที่วางไว้ต้องใช้เวลาและต้องอาศัยวินัยในการปฏิบัติเพื่อให้มีความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดี FA50 มีแรงจูงใจที่จะพิจารณาภาพรวมของงบประมาณก่อนตัดสินใจใช้จ่าย	FB63 สามารถแยกรายรับ – รายจ่ายที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และไม่ประจำของตนเองได้ พร้อมทั้งวางแผนและจัดทำงบประมาณตามลักษณะของรายรับ-รายจ่ายนั้น ๆ ได้ FB68 สามารถจัดสรรเงินอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม (ถ้ามี) เพื่อวางแผนรายรับ เงินออม และรายจ่ายในปัจจุบันและอนาคต พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ หากมีแนวโน้มว่าเงินจะไม่พอใช้
2.2 การบริหารรายรับ-รายจ่าย (Managing Income and Expenditure)	FK105 รู้ว่าทำไมต้องแยกออกจากการบริหารจัดการการเงินของธุรกิจ FK106 รู้ถึงความแตกต่างระหว่าง "ความจำเป็น" กับ "ความต้องการ" FK107 รู้ความแตกต่างระหว่าง “รายจ่ายจำเป็น” และ “รายจ่ายที่ไม่จำเป็น”	FA51 ตระหนักว่าต้องรับผิดชอบในการจัดการเงินของตนเอง FA52 มีความมั่นใจที่จะบริหารค่าใช้จ่ายและเงินออม FA53 มีทัศนคติว่าการบริหารรายรับ-รายจ่ายที่ดีจะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายในชีวิตได้	FB69 แยกรายรับ-รายจ่ายของธุรกิจออกจากรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน FB70 ใช้จ่ายน้อยกว่าเงินที่มีอยู่ FB71 สามารถยับยั้งชั่งใจในการซื้อของที่ไม่จำเป็น

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK108 รู้ว่าความจำเป็นและความต้องการของแต่ละคนแตกต่างกัน	FA54 มีความมั่นใจที่จะจัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายจำเป็นและรายจ่ายไม่จำเป็น	FB72 สามารถดูแลและติดตามการใช้จ่าย
	FK109 จัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายด้วยเหตุผล	FA55 มีทัศนคติที่ดีในการเผชิญกับสถานการณ์ทางการเงินที่ไม่เป็นตามที่คาดหวัง	FB73 แสดงความคิดเห็นเรื่องการใช้จ่ายของครอบครัว
	FK110 รู้ว่ารายได้บางประเภทมีความไม่แน่นอน เช่น ไม่ได้รับเป็นประจำ หรือเท่ากันทุกเดือน จึงจำเป็นที่จะต้องวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ	FA56 ยอมรับว่าควรมีความรับผิดชอบในการจัดการการเงินส่วนบุคคลและการเงินในครัวเรือน	FB74 ทำการทบทวนเป้าหมายทางการเงินและรายรับรายจ่ายของตนเองอย่างสม่ำเสมอ
	FK111 รู้รายจ่ายของตนเองทั้งที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และไม่ประจำ	FA57 มีแรงจูงใจที่จะบริหารเงินเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี	FB75 สามารถพิจารณาได้ว่า หากมีรายได้จะนำเงินไปใช้จ่ายหรือออม
	FK112 รู้ความสำคัญของการจัดลำดับรายจ่ายเมื่อมีรายได้จำกัด	FA58 มีความมั่นใจที่จะไม่ใช้จ่ายเงินเกินตัว	FB76 ไม่ใช้จ่ายเกินฐานะของตนเอง
	FK113 รู้วิธีลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ของตนเอง	FA59 มีความมั่นใจที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับรายรับและรายจ่าย	FB77 สามารถวางแผนสำหรับรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ได้
	FK114 รู้ว่าอายุ นิสัย ความชอบ หรือกิจกรรมในครอบครัว มีผลต่อรายรับ-รายจ่าย	FA60 มีทัศนคติที่จะไม่ซื้อของที่ไม่ได้วางแผนไว้	FB79 ทำการเปรียบเทียบทางเลือกที่มีเมื่อต้องใช้จ่ายหรือออมเงิน โดยคำนึงถึงข้อดี-ข้อเสียของทางเลือกแต่ละประเภท
	FK115 รู้ว่ามีทางเลือกในการจ่าย เช่น ใช้เงินออม หรือใช้เงินกู้ยืม	FA62 มีความมั่นใจที่จะจัดการเงินแทนผู้อื่นหากได้รับคำสั่งทางกฎหมายให้มีสิทธิจัดการ เช่น คำสั่งศาล	FB80 สามารถหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายที่มากเกินไปได้สำเร็จ
	FK116 รู้ว่ารายจ่ายที่เกิดจากการตัดสินใจโดยใช้อารมณ์	FA182 เชื่อมมั่นในการวางแผนใช้จ่ายและปฏิบัติตามแผน	FB81 สามารถประเมินการตัดสินใจทางการเงินในอดีตของตนเอง และพิจารณาว่าควรทำพฤติกรรมเช่นเดิมต่อไปในอนาคตหรือไม่
	FK117 รู้วิธีประหยัดเงินในการซื้อของ เช่น ตีตารางราคา ซื้อของตอนลดราคา		FB82 ลดรายจ่ายที่เกิดจากการตัดสินใจโดยใช้อารมณ์

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK120 รู้ว่าการติดตามการใช้จ่ายของตนเองอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญ FK121 รู้ว่าค่านิยมและขนบธรรมเนียมของครอบครัว ชุมชน สังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อวิธีการจัดการเงินของแต่ละคน FK122 รู้ว่าแต่ละช่วงวัยมีเหตุการณ์ที่กระทบกับรายรับรายจ่ายที่แตกต่างกัน FK456 มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนด้านการเงินสำหรับโครงการหรือการซื้อของที่มีมูลค่าสูง เช่น บ้าน		FB83 สามารถคำนวณหารายได้สุทธิของตนเองได้ FB85 สามารถเปรียบเทียบรายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงกับรายจ่ายที่วางแผนไว้ และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความจำเป็น
2.3 การออม (Saving)	FK136 รู้ว่าผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อการออมที่หลากหลายและแตกต่างกัน รวมถึงอาจมีค่าธรรมเนียม อัตราดอกเบี้ย การลดหย่อนภาษี และมีความเสี่ยงที่ต่างกัน FK137 รู้ว่าจะเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อการออมที่เหมาะสมได้จากที่ใด FK138 รู้วิธีประเมินความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อการออมแบบต่าง ๆ FK139 เข้าใจสภาพคล่องของเงินออมในรูปแบบต่าง ๆ FK140 รู้จักเครื่องมือที่เป็นกลางที่ช่วยให้สามารถออมเงินอย่างสม่ำเสมอ FK142 เข้าใจการคำนวณดอกเบี้ยคงที่ ดอกเบี้ยทบต้น และผลกระทบต่องินออมของตนเอง	FA181 เชื่อมั่นว่าสามารถประมาณการหนี้สิน ทรัพย์สิน ประมาณการการออม เพื่อส่งเสริมการออมและการแก้หนี้	FB105 สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบที่จะออมเงิน ในขณะที่มีหนี้สินที่ต้องชำระคืน

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK143 รู้ว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยอาจส่งผลกระทบต่อการออมเงินได้อย่างไร FK144 รู้ดอกเบี้ยโดยประมาณของผลิตภัณฑ์การออมต่าง ๆ เพื่อใช้เปรียบเทียบก่อนตัดสินใจ FK145 รู้จักอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ (Internal rate of return : IRR) FK146 รู้ว่าเงินเพื่อมีผลกระทบกับการออมในรูปแบบต่าง ๆ FK147 เข้าใจความสำคัญของอัตราเงินเฟ้อถึงซึ่งมีผลต่อการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อการออม เช่นเดียวกับอัตราดอกเบี้ย FK455 มีความรู้ในการเลือกการออมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กองทุนการออมแห่งชาติ สหกรณ์		
2.4 การลงทุน (Investing)	FK149 เข้าใจว่าควรออมเงินก่อนลงทุน FK150 รู้ความแตกต่างระหว่างการออมเงินและการลงทุน FK151 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงและผลตอบแทนของการลงทุน		

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK170 รู้ถึงความสำคัญของการจัดพอร์ตการลงทุน (Asset Allocation) ในผลิตภัณฑ์การลงทุนต่าง ๆ FK172 รู้จักผลิตภัณฑ์การลงทุนอย่างยั่งยืนที่มีอยู่ในตลาด เช่น หุ้นยั่งยืน FK173 รู้ปัจจัยความยั่งยืนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม ธรรมชาติ เพื่อตัดสินใจเลือกลงทุนในธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืน (ESG) FK464 ทราบแนวทางการลงทุนสินทรัพย์ที่ความเสี่ยงต่ำ FK465 มีความรู้เกี่ยวกับการลงทุนเพื่อออม FK466 มีความรู้เกี่ยวกับ ดอกเบี้ย ภาษีจากการลงทุน ความเสี่ยงจากการลงทุนในสินทรัพย์ ค่าเสียโอกาสจากการลงทุน ผลกระทบต่อการลงทุน		
2.5 การวางแผนระยะยาว (Longer-Term Planning)	FK186 รู้บทบาทของสวัสดิการจากภาครัฐ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อการเกษียณอายุ FK188 รู้ความสำคัญของการวางแผนสำหรับช่วงบั้นปลายชีวิต โดยพิจารณาความจำเป็นด้านการเงินของผู้ที่อยู่ในอุปการะ เพื่อตัดสินใจในการจัดสรรค่าใช้จ่าย หนี้สิน และสินทรัพย์ รวมถึงการเขียนพินัยกรรม	FA91 มีทัศนคติว่าการวางแผนระยะยาวเป็นหนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดี FA94 มีแรงจูงใจที่จะพิจารณาแผนการเงินระยะยาวของผู้ที่อยู่ในอุปการะ	FB128 สามารถระบุเหตุการณ์สำคัญในแต่ละช่วงชีวิต และวางแผนเตรียมเงินไว้ล่วงหน้า FB133 ทำการติดตามการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการลงทุน สินทรัพย์ และหนี้สิน

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK427 มีความรู้ในการจัดการมรดก (และหนี้สิน)		FB136 สามารถคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่สมาชิกในครอบครัวอาจต้องการความช่วยเหลือทางการเงินในระยะยาว FB137 พิจารณาสินทรัพย์และหนี้สิน ทั้งของส่วนตัวและครัวเรือน เพื่อประกอบการทำแผนการเงินระยะยาว FB138 สามารถจัดทำแผนการเงินระยะยาวเพื่อให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในปัจจุบันของผู้อยู่ในอุปการะ และจัดสรรค่าใช้จ่าย หนี้สิน และสินทรัพย์เตรียมพร้อมไว้เมื่อสิ้นอายุขัย และคอยตรวจสอบเป็นครั้งคราว FB287 คำนึงถึงสุขภาพและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง FB292 จัดการปัญหาที่ส่งผลกระทบทางการเงิน
2.7 สินเชื่อ (Credit)	FK198 รู้ว่าเมื่อยืมเงินหรือกู้เงิน จะต้องจ่ายเงินคืนตามที่ตกลงไว้ FK199 รู้ว่าเหตุผลของการยืมเงินหรือกู้เงิน และรู้ถึงผลที่จะตามมา เช่น ต้องชำระเงินคืน ต้องจ่ายดอกเบี้ย ถ้าไม่จ่ายอาจถูกติดตามทวงถามหนี้ FK200 รู้แหล่งเงินกู้และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการกู้เงิน	FA98 มีทัศนคติว่าหากก่อหนี้แล้วต้องชำระหนี้คืน FA99 มีทัศนคติที่จะหลีกเลี่ยงการกู้ยืมหากไม่สามารถจ่ายคืนได้ FA100 มีทัศนคติที่จะก่อหนี้เท่าที่จำเป็น และมั่นใจที่จะปฏิเสธข้อเสนอเงินกู้ที่ไม่ต้องการ	FB148 ยืมเงินเมื่อสามารถชำระคืนได้เท่านั้น FB149 สามารถอธิบายและคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคาร และสถาบันการเงินอื่น ๆ เรียกเก็บ FB150 ไม่ก่อหนี้มากจนเกินไปหรือเกินกว่าอัตราส่วนที่เหมาะสม

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK203 รู้ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดบันทึกภาระหนี้ และทราบอัตราส่วนหนี้ที่เหมาะสม FK204 เข้าใจความสำคัญของการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ ก่อนก่อหนี้ และตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่จะมีเงินไม่พอใช้จ่ายเมื่อต้องชำระหนี้ FK205 รู้ผลเสียของการมีหนี้มากเกินไป FK207 รู้ว่าผู้ให้กู้จะพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ จากข้อมูลแหล่งรายได้ ขนาดของวงเงินกู้ และประวัติการชำระหนี้ ร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ FK209 เข้าใจความแตกต่างระหว่างหนี้ในระบบกับนอกระบบ FK210 รู้วิธีการเตรียมตัวก่อนการตัดสินใจก่อหนี้ FK211 รู้ว่าภาระหนี้จะทำให้มีเงินคงเหลือต่อเดือนลดลง และอาจมีปัญหาขาดสภาพคล่องจนไม่สามารถชำระหนี้	FA101 มีแรงจูงใจที่จะขอคำปรึกษาจากบุคคลที่ไว้ใจก่อนตัดสินใจก่อหนี้ FA102 มีแรงจูงใจที่จะประเมินผลกระทบของการเป็นหนี้ก่อนตัดสินใจก่อหนี้ FA103 มีความมั่นใจที่จะตัดสินใจอย่างรอบคอบในการก่อหนี้ FA104 มีแรงจูงใจที่จะหาช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ก่อนตัดสินใจก่อหนี้ เช่น ใช้เงินเก็บ ยืมเงินจากครอบครัว FA105 มีความมั่นใจที่จะขอข้อมูลสินเชื่อเพิ่มเติม FA106 มีความมั่นใจที่จะเลือกประเภทของสินเชื่อและผู้ให้กู้ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้เครื่องมือเปรียบเทียบ FA107 มีความมั่นใจที่จะชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่กำหนด	FB151 หลีกเลี่ยงการเป็นหนี้จากสินเชื่อที่เข้าถึงง่ายและมีดอกเบี้ยสูง เช่น สินเชื่อออนไลน์ เพราะอาจทำให้มีหนี้สูงเกินไป FB152 ขอสินเชื่อเท่าที่จำเป็น โดยประเมินจากภาระดอกเบี้ย ค่าใช้จ่าย และความสามารถในการชำระหนี้ รวมถึงผลกระทบต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจก่อหนี้ FB153 ทำความเข้าใจกับประเด็นสำคัญก่อนการตัดสินใจก่อหนี้ เช่น ค่างวดที่ต้องจ่ายต่อเดือน ดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งหมด FB154 สามารถเลือกสินเชื่อได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เช่น อัตราดอกเบี้ย ค่างวดที่ต้องจ่ายต่อเดือน ดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งหมด FB155 สามารถใช้เครื่องมือเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์สินเชื่อเพื่อประเมินต้นทุนและคุณสมบัติอื่น ๆ ก่อนตัดสินใจก่อหนี้ FB156 ตัดสินใจกู้ยืมและบริหารจัดการหนี้ตามงบการใช้จ่ายที่วางแผนไว้ FB157 จัดบันทึกข้อมูลภาระหนี้ที่ต้องชำระ

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK212 เข้าใจว่าระยะเวลาชำระคืนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการเงินสำหรับการชำระหนี้ เช่น ถ้าต้องการผ่อนชำระเป็นระยะเวลา 6 เดือน จะต้องจัดสรรเงินสำหรับชำระหนี้ทั้ง 6 เดือน FK213 รู้จักแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสินเชื่อและข้อดีข้อเสียของสินเชื่อแต่ละประเภท ตลอดจนวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อของตนเอง FK216 รู้ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยต่อสินเชื่อบางประเภท เช่น สินเชื่อบ้านที่อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (เช่น MLR MOR หรือ MRR) FK218 เข้าใจประโยชน์และเงื่อนไขของการชำระหนี้บัตรเครดิตหรือสินเชื่อส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกันมากกว่าจำนวนเงินขั้นต่ำ FK219 ตระหนักว่ารายการใช้จ่ายในบัตรเครดิตล่าสุด อาจจะยังไม่แสดงอยู่ในรายการในใบแจ้งยอดบัญชีบัตรเครดิต (Statement) ฉบับล่าสุด FK221 รู้ว่าสามารถเจรจากับผู้ให้กู้เกี่ยวกับสัญญากู้ยืมได้ แต่ผลการพิจารณาขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้	FA108 มีแรงจูงใจที่จะยอมรับและแก้ไขปัญหาด้านการเงินของตนเอง	FB158 ชำระหนี้ก่อนกำหนด หากมีเงินพอ โดยคำนึงถึงค่าธรรมเนียมการชำระหนี้ก่อนกำหนดเทียบกับต้นทุนการกู้ยืมอื่น ๆ ที่ประหยัดได้ FB159 ชำระหนี้คืนเต็มจำนวน และตรงเวลาทุกครั้ง หรือชำระหนี้ให้ได้มากที่สุด (ไม่น้อยกว่าขั้นต่ำ) FB160 เปรียบเทียบเจ้าหนี้ เมื่อไม่สามารถชำระหนี้ได้ FB161 พิจารณาโอกาสที่จะสร้างหรือเพิ่มรายได้ในอนาคต เมื่อตัดสินใจว่าจะก่อหนี้ FB162 พยายามพัฒนาคะแนนเครดิต (Credit Scoring) FB163 พิจารณาได้ว่าพฤติกรรมใดมีผลต่อคะแนนเครดิต (Credit Scoring) รวมถึงการประมวลผลด้วยการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK222 รู้จักหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาหนี้ FK224 รู้วิธีตรวจสอบข้อมูลเครดิต และรู้ว่าควรติดต่อหน่วยงานใดหากข้อมูลเครดิตไม่ถูกต้อง FK225 รู้ว่าผู้ให้กู้มีเกณฑ์ในการพิจารณาสินเชื่อที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะมีข้อมูลเครดิตที่เหมือนกัน FK226 เข้าใจถึงความสำคัญของคะแนนเครดิต (Credit Scoring) FK227 รู้วิธีการสร้างคะแนนเครดิต (Credit Scoring) อาจมาจากการประมวลผลด้วยการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา FK228 รู้จักปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนเครดิต (Credit Scoring) FK232 เข้าใจว่าวงเงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft หรือ OD) เป็นรูปแบบหนึ่งของสินเชื่อที่จะต้องจ่ายคืนและมีดอกเบี้ย ซึ่งอาจเป็นบริการหนึ่งในบัญชีเงินฝากบางประเภท		FB164 ชำระหนี้คืนเต็มจำนวนก่อนสิ้นสุดระยะเวลาปลอดดอกเบี้ย แต่หากไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดจะเสียดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม FB165 พิจารณาถึงผลกระทบ หน้าที่ และความรับผิดชอบ หากต้องเป็นผู้ค้าประกัน FB297 ใช้สินเชื่อในรูปแบบอื่น เช่น Consumer Credit, Micro Credit และสหกรณ์

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK238 รู้ว่าสามารถขอสินเชื่อออนไลน์ได้ (เช่น ขอสินเชื่อผ่านระบบ Peer-to-Peer Lending) รวมถึงรู้คุณลักษณะและความเสี่ยงต่าง ๆ FK239 เข้าใจว่า "ซื้อก่อน จ่ายทีหลัง (Buy Now Pay Later หรือ BNPL)" เป็นรูปแบบหนึ่งของการกู้เงิน และอาจต้องเสียดอกเบี้ย		
2.8 การบริหารหนี้ (Debt and Debt Management)	FK243 รู้ว่าหนี้ไม่ได้เกิดจากการขอสินเชื่ออย่างเดียว แต่อาจเกิดจากการชำระเงินตามใบเรียกเก็บค่าบริการด้วย เช่น หนี้ที่เกิดจากการค้างชำระค่าน้ำ ค่าไฟ FK244 เข้าใจว่าจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมหากชำระหนี้ไม่ตรงเวลา เช่น ค่าธรรมเนียมการชำระเงินล่าช้า FK245 เข้าใจความสำคัญของการหนี้ในปัจจุบันว่าส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคตอย่างไร FK246 เข้าใจความสำคัญของการจัดการไม่ให้หนี้สินมากเกินไปเมื่อเทียบกับรายได้ FK247 รู้ถึงผลกระทบจากการไม่ชำระค่างวด เช่น อาจถูกยึดหลักประกัน รวมถึงรู้เรื่องขั้นตอนในการทวงหนี้ (debt recovery process)	FA110 มีความรับผิดชอบที่จะชำระหนี้และบริหารจัดการหนี้ FA111 มีแรงจูงใจที่จะบริหารจัดการหนี้ก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาหนี้ FA112 มีความมั่นใจที่จะบริหารจัดการหนี้ FA113 มีความมั่นใจที่จะปรึกษาผู้อื่นเกี่ยวกับการบริหารจัดการหนี้	FB169 หลีกเลี่ยงการชำระล่าช้า แม้สถานการณ์ทางการเงินจะเปลี่ยนแปลงไป FB170 บริหารจัดการหนี้ก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาหนี้ FB171 ตรวจสอบภาระหนี้ที่มีทั้งหมด FB172 เปรียบเทียบเจ้าหนี้ หากไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดได้ FB173 พิจารณาถึงความจำเป็น ใดตรงเป็นอย่างไร หากต้องก่อหนี้ใหม่เพื่อจ่ายหนี้เก่า

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK248 เข้าใจผลกระทบของการไม่ชำระหนี้ต่อคะแนนเครดิต (credit scoring) เช่น คะแนนเครดิตลดลง ซึ่งอาจทำให้ไม่ได้รับการอนุมัติสินเชื่อ FK249 เข้าใจสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดการหนี้ของตนเอง FK250 รู้วิธีการบริหารจัดการหนี้ที่ดี เช่น เร่งจัดการหนี้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงก่อน เพิ่มจำนวนเงินผ่อนต่อเดือน FK251 รู้วิธีจัดลำดับการชำระหนี้เมื่อมีหนี้หลายก้อน แต่มีเงินไม่พอจ่ายหนี้ทั้งหมด FK252 รู้จักหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา หรือให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาหนี้ FK253 รู้วิธีแก้ปัญหาหนี้หากชำระหนี้ไม่ไหว เช่น ขอลดค่างวด ขอลดอัตราดอกเบี้ย ขอพักชำระเงินต้น FB294 สามารถจัดการหนี้สินตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง FK441 มีความรู้เรื่องการแก้หนี้ของตนเอง FK442 ทราบแนวทางในแก้ไขปัญหาทางการเงินของตนเอง การแก้หนี้/บริหารจัดการหนี้ และการปิดหนี้ FK444 ทราบวิธีคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้		FB174 เข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหานี้สิน เมื่อเข้าข่ายว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัว

เนื้อหา: 3. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
3.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risks)	FK268 รู้จักเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ยาก แต่มีมูลค่าความเสียหายสูง และมีความสำคัญ เช่น สะพานถล่มทับรถยนต์ เครื่องบินตกทำให้เสียชีวิต ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ FK270 ตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทุกครั้งเมื่อตัดสินใจเรื่องการเงิน เช่น ความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ เมื่อซื้อบ้าน ความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้เมื่อทำการลงทุน FK272 เข้าใจว่าทำไมการมีอายุยืนยาวก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการวางแผนเกษียณ FK273 ตระหนักถึงความเสี่ยงเมื่อไม่มีรายได้เป็นของตนเองทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่น FK274 ตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะมีเงินไม่พอใช้หากอายุยืนยาว	FA115 มีแรงจูงใจในการลดความเสี่ยงเมื่อจำเป็น FA116 มีความมั่นใจในการตัดสินใจเมื่อมีความเสี่ยงเกิดขึ้น FA117 มีความมั่นใจที่จะประเมินความเสี่ยงของตนเอง โดยไม่ได้รับอิทธิพลจากข่าวหรือกระแสสังคม (หลีกเลี่ยงการมีอคติ) FA118 มีแรงจูงใจที่จะนำข้อมูล สถิติ หรือตัวเลข ที่มีอยู่มาประกอบการพิจารณาความเสี่ยง FA119 มีแรงจูงใจที่จะระบุระดับความเสี่ยงของตนเอง รวมถึงกำหนดระดับความเสี่ยงสูงสุดที่ตนเองจะยอมรับได้ FA120 มีความมั่นใจที่จะรับความเสี่ยงทางการเงินที่ประเมินได้	FB175 คำนึงถึงความเสี่ยงในการสูญเสียรายได้บางส่วนหรือทั้งหมดจากการเจ็บป่วย ทูพพลภาพ ตกงาน เสียชีวิตของสมาชิกในครอบครัว หรือปัจจัยภายนอกอื่น ๆ FB176 สามารถกำหนดความเสี่ยงที่เหมาะสมกับตนเอง FB177 สามารถพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกซึ่งจะมีผลกระทบต่อฐานะทางการเงินที่ดีของตนเองได้ (รวมถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี สุขภาพ วิทยาศาสตร์ ความมั่นคง หรือเศรษฐกิจ) FB180 สามารถแยกแยะระหว่างการลงทุนกับการหลอกลวงได้

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
3.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงินและการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)	FK284 รู้ว่ามีผู้ให้บริการประกันภัยดิจิทัล และประกันภัยแบบใหม่ ๆ เช่น ประกันแบบซื้อความคุ้มครองเพิ่มเติมตามความต้องการ (on demand) ประกันภัยตามการใช้จริงหรือใช้แค่ไหน จ่ายแค่นั้น (usage-based insurances) FK285 รู้ว่าผู้ให้บริการประกันภัยดิจิทัลอาจเสนอขายผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากการประกันภัยแบบเดิม FK287 รู้ว่ามีหน้าที่ตามกฎหมายในการปกป้องตนเองเมื่อต้องเผชิญกับการถูกเอาเปรียบด้านการเงิน FK289 รู้ว่าเมื่อใดที่ประกันภัยเป็นภาระผูกพันทางกฎหมาย เช่น กฎหมายกำหนดให้รถทุกคันต้องทำ พ.ร.บ. รถยนต์ FK290 เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องเมื่อสมัครทำประกันภัย เช่น การแถลงประวัติสุขภาพ FK291 รู้ถึงความเสี่ยงจากการทำประกันภัยน้อยเกินไป (Underinsured) และต้นทุนจากการทำประกันภัยที่มากเกินไป (Overinsured)	FA125 มีแรงจูงใจในการสร้างความมั่นคงทางการเงิน FA126 มีแรงจูงใจในการซื้อหรือทบทวนกรมธรรม์ประกันภัย	FB190 ศึกษาข้อมูลความเสี่ยงเพื่อวางแผนป้องกัน หรือบรรเทาความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่อาจส่งผลกระทบต่อทางการเงิน FB192 ไตร่ตรองถึงประโยชน์ของประกันภัยเมื่อมีความเสี่ยงเกิดขึ้น เช่น เมื่อซื้อรถยนต์ ควรพิจารณาทำประกันภัยรถยนต์เพื่อบรรเทาความเสียหายกรณีประสบอุบัติเหตุ FB193 สามารถเลือกใช้ประกันภัยได้อย่างเหมาะสม FB194 ทำประกันภัยเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ยาก แต่มีระดับมูลค่าความเสียหายสูง เช่น สะพานถล่มทับรถยนต์ เครื่องบินตก ทำให้เสียชีวิต FB195 ทบทวนให้ความคุ้มครองของกรมธรรม์ประกันภัยมีเพียงพออย่างสม่ำเสมอ FB196 เรียกหรือค่าสินไหมประกันภัยให้เหมาะสม หากจำเป็น

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK294 รู้ว่าข้อเสนอละเบียประกันภัยอาจอ้างอิงตามข้อมูลส่วนบุคคล ที่ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) และข้อมูลอื่น ๆ FK295 รู้จักวิธีประกันความเสี่ยงที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น การประกันพืชผล FK296 รู้ว่าสวัสดิการที่ได้รับจากภาครัฐจะช่วยช่วยบรรเทาความเสียหาย อาจมีข้อจำกัด FK297 รู้ว่าภาครัฐมีนโยบายช่วยเหลือประชาชนเมื่อประสบปัญหาทางการเงินตามเงื่อนไขที่กำหนด FK422 ตระหนักถึงเครื่องมือดิจิทัลที่เชื่อถือได้เพื่อเปรียบเทียบและตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัย FK463 ทราบเกี่ยวกับการปกป้องและความเสี่ยง (Protection and Risk) ครอบคลุมการบริหารความเป็นไปได้ของการสูญเสียทางการเงิน		FB197 คำนึงถึงการกระทำและพฤติกรรมบางอย่างที่จะส่งผลกระทบต่อความคุ้มครองและเบียประกันภัย เช่น การปกปิดข้อเท็จจริง การแถลงข้อความอันเป็นเท็จ
3.3 ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Balancing Risk and Reward)	FK304 เข้าใจว่าปัจจัยด้านความยั่งยืนและนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ อาจมีผลกระทบต่อระดับความเสี่ยงและผลตอบแทนของการลงทุน		FB201 คำนึงถึงผลตอบแทนของการลงทุน ความมั่นคงและความยั่งยืนทางการเงินของตนเอง เมื่อพิจารณาถึงความเสี่ยงในการลงทุน

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK305 รู้ว่าความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม หรือธรรมาภิบาลอาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานด้านการเงินของบริษัท FK463 ทราบเกี่ยวกับการปกป้องและความเสี่ยง (Protection and Risk) ครอบคลุมการบริหารความเป็นไปได้ของการสูญเสียทางการเงิน		

เนื้อหา: 4. สภาพแวดล้อมทางการเงิน (4. Financial Landscape)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
4.1 การส่งเสริมความรู้ ข้อมูล และ คำแนะนำทางการเงิน (Financial Education, Information and Advice)	FK322 รู้บทบาทของหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาทางการเงิน ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเลือกขอคำปรึกษาได้อย่างเหมาะสม FK323 รู้ว่าที่ปรึกษาทางการเงินแต่ละรายอาจให้คำปรึกษาที่แตกต่างกัน FK457 ทราบวิธีการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ FK458 ทราบวิธีการเข้าถึงที่ปรึกษาทางการเงิน FK459 รู้วิธีการจัดการปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทางการเงิน	FA129 มีความมั่นใจที่จะให้ความรู้ทางการเงินแก่ผู้อื่น	FB220 หากคำแนะนำทางการเงินจากผู้เชี่ยวชาญหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เมื่อมีข้อสงสัย ต้องการความช่วยเหลือ และประเมินความน่าเชื่อถือก่อนนำไปใช้
4.2 สิทธิและหน้าที่ (4.2 Rights and Responsibilities)			FB227 แจ้งผู้ให้บริการ หากไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ หรือจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในสัญญา

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
4.3 ผู้ให้บริการทางการเงิน (Financial Products and Services)		FA154 มีความมั่นใจที่จะสำรองเงินไขการให้บริการของผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงิน FA155 มีความมั่นใจที่จะประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการทางการเงินแต่ละราย FA156 มีแรงจูงใจที่จะประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการ และเปลี่ยนผู้ให้บริการทางการเงินหากบริการไม่มีคุณภาพหรือเก็บค่าธรรมเนียมสูง FA158 มีความมั่นใจที่จะเรียกร้องค่าชดเชยเมื่อเกิดความเสียหาย หรือให้ปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ	FB230 มีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินคุณภาพดี โดยคำนึงถึงคุณลักษณะความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์และความชื่นชอบส่วนบุคคล FB234 เปลี่ยนผู้ให้บริการหากบริการไม่มีคุณภาพหรือเก็บค่าธรรมเนียมสูง FB240 พิจารณาด้านทุนในการปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์หรือบริการทางการเงิน เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป เช่น รีไฟแนนซ์บ้าน เปลี่ยนไปใช้บัญชีธนาคารอื่น
4.4 ภัยทางการเงิน (Scam and Fraud)	FK362 รู้วิธีระบุประเภทของภัยทางการเงินที่พบเห็นบ่อย เช่น แชร่ลูกโซ่ แก๊งคอลเซนเตอร์ FK363 รู้วิธีหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจเป็นการหลอกลวง รวมถึงรู้ว่าไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลบนช่องทางออนไลน์ FK364 รู้รูปแบบ ลักษณะ ข้อสังเกตของภัยทางการเงิน และรู้วิธีการป้องกันตนเองจากภัยทางการเงิน	FA161 เชื่อว่าการทำธุรกรรมทางการเงินที่ปลอดภัย เป็นความรับผิดชอบของตนเอง เช่น การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลทางการเงิน FA162 รู้ถึงผลกระทบทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น หากตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ FA163 มีความมั่นใจในการแยกแยะว่าผู้ติดต่อมายื่นข้อเสนอหรือคำแนะนำที่น่าสงสัยอาจเป็นมิจฉาชีพ	FB245 สามารถทำธุรกรรมทางการเงินที่ปลอดภัย เพื่อลดความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นจากมิจฉาชีพ FB246 เก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล เงินสด ข้อมูลทางการเงิน และรหัสผ่านต่างๆ ให้ปลอดภัย FB247 ปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เมื่อตกเป็นเหยื่อภัยทางการเงิน

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK365 รู้วิธีรักษาความปลอดภัยในการใช้บริการทางการเงิน เช่น รักษารหัสผ่าน (PIN Numbers) FK366 รู้ว่าเมื่อใช้บริการทางการเงินทั้ง online และ offline อาจเจอความเสี่ยงจากภัยทางการเงิน FK367 คำนึงถึงความเสี่ยงเมื่อใช้งานระบบดิจิทัล เช่น การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในทางที่ผิด ภัยไซเบอร์ ฟิชซิง การแสกข้อมูล FK368 เข้าใจความสำคัญของการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลทางการเงิน และรหัสผ่าน โดยเฉพาะการซื้อของผ่านทางอินเทอร์เน็ต FK369 เข้าใจว่าการยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรมจ่ายเงินหรือโอนเงินช่วยป้องกันภัยทางการเงิน FK370 รู้ว่าควรขอความช่วยเหลือ หรือแจ้งเบาะแสภัยทางการเงินได้ที่หน่วยงานใด	FA164 มีแรงจูงใจในการทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์อย่างระมัดระวัง FA165 มีแรงจูงใจที่จะยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำที่ผิดพลาดที่เกิดจากการหลงเชื่อมีฉ้อฉล FA166 มีความมั่นใจที่จะแจ้งเบาะแสหากพบเหตุการณ์ที่เข้าข่ายเป็นภัยทางการเงิน FA167 มีความมั่นใจที่จะดำเนินการเมื่อเกิดเหตุให้สงสัยว่าตกเป็นเหยื่อภัยทางการเงิน เช่น ภัยบัญชี แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง FA168 มีความมั่นใจที่จะตรวจสอบและระบุว่าสถานการณ์ที่น่าสงสัยเป็นภัยทางการเงินหรือไม่ และดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงจากการตกเป็นเหยื่อ FA180 มั่นใจที่จะใช้ขั้นตอนความปลอดภัยขั้นพื้นฐานทางออนไลน์ (เช่น รักษาข้อมูลส่วนบุคคลและรหัสผ่านให้ปลอดภัย ใช้รหัสผ่านที่รัดกุมและแตกต่างกัน อัปเดตรหัสผ่านเป็นประจำ และงดเว้นการแบ่งปัน เป็นต้น)	FB248 สามารถแก้ปัญหาได้เมื่อตกเป็นเหยื่อภัยทางการเงิน FB249 ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับภัยทางการเงินเป็นประจำ FB250 สามารถประเมินได้ว่าผู้ที่ติดต่อมาเป็นมีฉ้อฉลหรือไม่ FB251 สามารถวิเคราะห์การสนทนา ข้อเสนอ และคำแนะนำ ว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นการหลอกลวงหรือไม่ FB252 ปฏิเสธการสนทนากับผู้ที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของสถาบันการเงิน หากสงสัยว่าเป็นการหลอกลวง FB253 ไม่จ่ายเงินให้แก่มีฉ้อฉลในกรณีที่โดนมัลแวร์เรียกค่าไถ่ (Ransomware) เพื่อปลดล็อกข้อมูล

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
	FK371 รู้ขั้นตอนที่ต้องดำเนินการหากตกเป็นเหยื่อของภัยทางการเงิน FK372 รู้ว่ามีการหลอกลวงที่เกี่ยวกับการลงทุน FK373 รู้แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางการเงินและการเตือนภัยต่าง ๆ		FB286 อธิบายว่าทำไมคุณสมบัติการรักษาความปลอดภัยที่เรียบง่าย เช่น รหัสผ่าน รหัสประจำตัว ลายนิ้วมือ และรหัส PIN จึงมีความสำคัญ (เช่น เพื่อปกป้องตนเองและหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของการฉ้อโกง/หลอกลวงทางออนไลน์)
4.5 ภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ (Tax and Public Spending)	FK381 รู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงินและมาตรการที่ช่วยลดหย่อนภาษี FK382 รู้ข้อกำหนดทางภาษีของผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทต่าง ๆ เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้สินเชื่เพื่อที่อยู่อาศัย เงินฝาก FK383 รู้ว่าสามารถยื่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออนไลน์ได้		FB254 ติดตามมาตรการทางภาษีที่อาจเกี่ยวข้องกับตนเอง FB255 สามารถวางแผนการจ่ายภาษีหรือขอคืนภาษีของตนเอง FB256 สามารถจ่ายภาษีหรือขอคืนภาษีของตนเอง FB258 คำนึงถึงภาษีที่ต้องจ่ายเมื่อทำแผนใช้เงิน และวางแผนการเงิน FB259 วางแผนระยะยาวสำหรับภาษีจากรายได้ก้อนใหญ่ที่อาจจะได้รับในอนาคต เช่น สำรองเงินสำหรับจ่ายภาษีเงินได้จากการเกษียณอายุ

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
4.6 ปัจจัยภายนอก (External Influences)	FK385 มีความเข้าใจว่าโครงสร้างของระบบการเงินอาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจสร้างธุรกิจใหม่ FK386 เข้าใจว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ภาวะเงินเฟ้อสูง นโยบายภาครัฐ สิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน มีผลต่อการตัดสินใจ การวางแผนการเงินส่วนบุคคลและความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดี	FA170 มีความมั่นใจที่จะปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยประเมินจากปัจจัยภายนอก	FB260 ติดตามข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินและความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดี FB261 ปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยประเมินจากปัจจัยภายนอก
4.7 สื่อและการโฆษณา (Advertising)	FK388 รู้ว่าสื่อหรือบุคคลอื่นอาจมีอิทธิพลต่อการออมและการใช้จ่ายของเรา FK389 ยอมรับว่าข้อมูลส่งเสริมการขายอาจมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน FK390 ตระหนักถึงบทบาทการโฆษณาส่งเสริมการขายและการใช้ข้อมูลการใช้งานแอปพลิเคชันและอุปกรณ์ดิจิทัลในการนำเสนอโฆษณาออนไลน์ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เช่น เมื่อเรากดดูสินค้าอะไร ระบบจะจดจำและนำเสนอสินค้านั้นมาให้เห็นบ่อย ๆ	FA171 เชื่อว่าการเป็นผู้ที่มีวิจาร์ณญาณในการใช้จ่าย จะช่วยให้เราจัดการการเงินของตนเองได้ FA172 มีความมั่นใจที่จะปฏิเสธการซื้อที่เกิดจากอิทธิพลของคนรอบข้างหรือการโฆษณาขายสินค้า FA173 มีแรงจูงใจให้ร้องเรียน เมื่อพบโฆษณาหลอกลวง	FB263 สามารถจัดการแรงกดดันของสื่อและบุคคลอื่น ๆ ด้วยตนเอง ที่จะทำให้เกิดการใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวัง หรือไม่ออมเงินได้ FB264 พิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบเมื่อได้รับข้อมูลจากสื่อโฆษณา รวมถึงแรงกดดันทางสังคม เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกซื้อหรือใช้บริการได้ตรงตามความตั้งใจ

ทักษะการเงินดิจิทัล

เนื้อหา 1. เงินและธุรกรรมทางการเงิน (Money and Transactions))

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
1.1 เงิน (Money)		FA10 มีแรงจูงใจที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์และความเสี่ยงของเงินรูปแบบใหม่ ๆ เช่น สกุลเงินดิจิทัล	
1.2 เอกสารและสัญญาทางการเงิน (Financial Records and Contracts)	FK77 รู้ว่าลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์ มีผลทางกฎหมายเหมือนกับการเซ็นในรูปแบบปกติ		FB46 สามารถเก็บข้อมูลและเอกสารทางการเงิน ทั้งในรูปแบบ Online และ Offline ให้เป็นระเบียบ สามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีความจำเป็น
	FK78 รู้ถึงความสำคัญในการเก็บรักษาเอกสารทางการเงินที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ไว้บนพื้นที่ออนไลน์ โดยพิจารณาถึงเรื่องความปลอดภัยและค่าใช้จ่าย		FB49 ทำการสำรองข้อมูลและเอกสารทางการเงิน ทั้งในรูปแบบ Online และ Offline

เนื้อหา 2. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
2.1 การออม (Saving)	FK139 เข้าใจสภาพคล่องของเงินออมในรูปแบบต่าง ๆ		
2.2 สินเชื่อ (Credit)			FB168 คำนวนราคาสินค้ารวมกับต้นทุนดอกเบี้ยที่ต้องจ่าย ก่อนตัดสินใจใช้สินเชื่อซื้อสินค้า

เนื้อหา 3. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
3.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risks)	FK273 ตระหนักถึงความเสี่ยงเมื่อไม่มีรายได้เป็นของตนเองทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่น FK274 ตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะมีเงินไม่พอใช้หากอายุยืนยาว	FA119 มีแรงจูงใจที่จะระบุระดับความเสี่ยงของตนเอง รวมถึงกำหนดระดับความเสี่ยงสูงสุดที่ตนเองจะยอมรับได้	
3.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงินและการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)	FK422 ตระหนักถึงเครื่องมือดิจิทัลที่เชื่อถือได้เพื่อเปรียบเทียบและตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัย		FB195 ทบทวนให้ความคุ้มครองของกรมธรรม์ประกันภัยมีเพียงพออย่างสม่ำเสมอ

เนื้อหา 4. สภาพแวดล้อมทางการเงิน (Financial Landscape)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
4.1 ภัยทางการเงิน (Scams and Fraud)	FK364 รู้รูปแบบ ลักษณะ ข้อสังเกตของภัยทางการเงิน และรู้วิธีการป้องกันตนเองจากภัยทางการเงิน FK365 รู้วิธีรักษาความปลอดภัยในการใช้บริการทางการเงิน เช่น รักษารหัสผ่าน (PIN Numbers)	FA163 มีความมั่นใจในการแยกแยะว่าผู้ติดต่อมายื่นข้อเสนอหรือคำแนะนำที่น่าสงสัยอาจเป็นมิจฉาชีพ FA164 มีแรงจูงใจในการทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์อย่างระมัดระวัง FA180 มั่นใจที่จะใช้ขั้นตอนความปลอดภัยขั้นพื้นฐานทางออนไลน์ (เช่น รักษาข้อมูลส่วนบุคคลและรหัสผ่านให้ปลอดภัย ใช้รหัสผ่านที่รัดกุมและ	FB286 อธิบายว่าทำไมคุณสมบัติการรักษาความปลอดภัยที่เรียบง่าย เช่น รหัสผ่าน รหัสประจำตัว ลายนิ้วมือ และรหัส PIN จึงมีความสำคัญ (เช่น เพื่อปกป้องตนเองและหลีกเลี่ยงการตกเป็นเหยื่อของการฉ้อโกง/หลอกลวงทางออนไลน์)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
		แตกต่างกัน อับเตอร์ที่ผ่านเป็นประจำ และงดเว้นการแบ่งปัน เป็นต้น)	
4.2 ภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ (Tax and Public Spending)			FB254 ติดตามมาตรการทางภาษีที่อาจเกี่ยวข้องกับตนเอง
4.3 สื่อและการโฆษณา (Advertising)	FK388 รู้ว่าสื่อหรือบุคคลอื่นอาจมีอิทธิพลต่อการออมและการใช้จ่ายของเรา FK390 ตระหนักถึงบทบาทการโฆษณาส่งเสริมการขายและการใช้ข้อมูลการใช้งานแอปพลิเคชันและอุปกรณ์ดิจิทัลในการนำเสนอโฆษณาออนไลน์ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เช่น เมื่อเรากดดูสินค้าอะไร ระบบจะจดจำและนำเสนอสินค้านั้นมาให้เห็นบ่อย ๆ	FA172 มีความมั่นใจที่จะปฏิเสธการซื้อที่เกิดจากอิทธิพลของคนรอบข้างหรือการโฆษณาขายสินค้า FA173 มีแรงจูงใจให้ร้องเรียน เมื่อพบโฆษณาหลอกลวง	FB264 พิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบเมื่อได้รับข้อมูลจากสื่อโฆษณา รวมถึงแรงกดดันทางสังคม เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกซื้อหรือใช้บริการได้ตรงตามความตั้งใจ

เนื้อหา 5. ความรู้ทางด้านสารสนเทศและข้อมูล (Information and Data Literacy)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
5.1 การท่องเว็บ การค้นหา และการกรองข้อมูล ข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัล (Browsing, Searching and Filtering Data, Information and Digital Content)	DFK1 รู้ว่าเนื้อหาออนไลน์ฟรีใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อโฆษณา DFK2 รู้ว่าผลค้นหาและการกระทำบนโซเชียลมีเดียถูกจัดเรียงด้วยอัลกอริทึมที่ไม่เปิดเผย		DFB1 สามารถเลือกเครื่องมือค้นหาที่ตอบสนองความต้องการ DFB2 สามารถปรับปรุงผลลัพธ์การค้นหาด้วยคุณสมบัติของเครื่องมือค้นหา

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
5.2 การประเมินข้อมูล ข้อมูลและเนื้อหาดิจิทัล (Evaluating Data Information and Digital Content)	DFK4 รู้ว่าโลกออนไลน์มีข้อมูลและเนื้อหาหลากหลาย รวมถึงข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง DFK5 เข้าใจความแตกต่างของข้อมูลที่บิดเบือนและข้อมูลถูกต้อง DFK6 รู้ความสำคัญของการระบุตัวตนของผู้ให้ข้อมูลบนแพลตฟอร์มออนไลน์	DFA1 พิจารณาผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นก่อนคลิกลิงก์	DFB3 สามารถแยกเนื้อหาโฆษณาจากเนื้อหาอื่นๆ

เนื้อหา 6. ความปลอดภัย (Safety)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
6.1 การคุ้มครองอุปกรณ์ (Protecting Devices)	DFK7 รู้ความสำคัญของรหัสผ่านที่คาดเดายากและแตกต่างกันในแต่ละบริการ DFK8 ทราบถึงมาตรการในการป้องกันอุปกรณ์ DFK9 ทราบความสำคัญของการอัปเดตระบบและแอปพลิเคชัน DFK10 รู้ประเภทความเสี่ยงและภัยต่างๆ จากการใช้เทคโนโลยี	DFA2 ระมัดระวังไม่ให้ทั้งอุปกรณ์ในที่สาธารณะ DFA3 กระตือรือร้นพิจารณาพฤติกรรม การป้องกันตนเอง	DFB5 สามารถใช้กลยุทธ์รักษาความปลอดภัยด้วยรหัสผ่านได้ DFB7 สามารถเปิดใช้งานการตรวจสอบแบบสองขั้นตอน (Two-factor Authentication) ได้
6.2 การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว (Protecting Personal Data and Privacy)	DFK11 รู้ความสำคัญของการระบุตัวตนอิเล็กทรอนิกส์ที่ปลอดภัย	DFA4 มั่นใจในการทำธุรกรรมออนไลน์หลังจากใช้มาตรการความปลอดภัย	DFB8 สามารถระบุอีเมลน่าสงสัยที่ขอข้อมูลส่วนตัว DFB9 สามารถใช้มาตรการความปลอดภัยในการชำระเงินออนไลน์

เนื้อหา 7. การแก้ปัญหา (Problem Solving)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
7.1 การแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิค (Solving Technical Problems)	DFK12 ทราบฟังก์ชันหลักของอุปกรณ์ดิจิทัล DFK13 ทราบสาเหตุที่อุปกรณ์ดิจิทัลอาจไม่เชื่อมต่อออนไลน์		
7.2 การระบุความต้องการและการใช้เทคโนโลยี	DFK14 ทราบว่ามีการซื้อขายสินค้าและบริการออนไลน์ และรับทราบกฎหมายข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง	DFA5 เห็นความสำคัญของการจัดการเงินทางดิจิทัล DFA6 เปิดกว้างต่อโอกาสจากเทคโนโลยีดิจิทัล และตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	DFB10 สามารถทำธุรกรรมทางออนไลน์ได้ (ธนาคาร, ช้อปปิ้ง)

ทักษะการเงินที่ยั่งยืน

เนื้อหา 1. การวางแผนการเงิน (Planning and Managing Finances)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
1.1 การลงทุน (Investing)	FK170 รู้ถึงความสำคัญของการจัดพอร์ตการลงทุน (Asset Allocation) ในผลิตภัณฑ์การลงทุนต่าง ๆ FK172 รู้จักผลิตภัณฑ์การลงทุนอย่างยั่งยืนที่มีอยู่ในตลาด เช่น หุ่นยั่งยืน		

เนื้อหา 2. ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward)

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
2.1 การระบุความเสี่ยง (Identifying Risks)		FA119 มีแรงจูงใจที่จะระบุระดับความเสี่ยงของตนเอง รวมถึงกำหนดระดับความเสี่ยงสูงสุดที่ตนเองจะยอมรับได้	FB177 สามารถพิจารณาความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกซึ่งจะมีผลกระทบต่อฐานะทางการเงินที่ดีของตนเองได้

หัวข้อ	ความรู้	ความคิด	พฤติกรรม
			(รวมถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี สุขภาพ วิทยาศาสตร์ ความมั่นคง หรือเศรษฐกิจ)
2.2 การป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน และการประกันภัย (Financial Safety Nets and Insurance)	FK291 รู้ถึงความเสี่ยงจากการทำประกันภัยน้อยเกินไป (Underinsured) และต้นทุนจากการทำประกันภัยที่มากเกินไป (Overinsured)		FB196 เรียกร้องค่าสินไหมประกันภัยให้เหมาะสม หากจำเป็น FB197 คำนึงถึงการกระทำและพฤติกรรมบางอย่างที่จะส่งผลกระทบต่อความคุ้มครองและเบี้ยประกันภัย เช่น การปกปิดข้อเท็จจริง การแถลงข้อความอันเป็นเท็จ
2.3 ความเสี่ยงและผลตอบแทน (Balancing Risk and Reward)	FK304 เข้าใจว่าปัจจัยด้านความยั่งยืนและนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ อาจมีผลกระทบต่อระดับความเสี่ยงและผลตอบแทนของการลงทุน		

CMD F
Thailand Capital Market
Development Fund

31st July 2024